

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Navrhované změny týkající se identifikace a evidence skutečných majitelů dle aktuální předlohy zákona

V létě tohoto roku předložilo Ministerstvo spravedlnosti do meziresortního připomínkového řízení návrh zákona o evidenci skutečných majitelů, který má do české legislativy promítnout požadavky a opatření, které přinesla tzv. 5 AML směrnice Evropské unie[1]. Cílem tohoto článku je představit některé navrhované změny právní úpravy týkající se skutečných majitelů dle aktuální verze návrhu zákona o evidenci skutečných majitelů[2] („Návrh zákona“).

Úvodem lze uvést, že Návrh zákona předpokládá účinnost nové právní úpravy skutečných majitelů od 1. 12. 2020 a slibuje **zpřehlednění postupů při určení skutečného majitele** obchodní korporace a jiných právních uspořádání, **snadnější aktualizaci údajů zapsaných v evidenci** a současně i **důslednější a efektivnější vymáhání povinností** s ohledem na zavedení sankcí a dalších následků v situaci, kdy skutečný majitel nebude do evidence zapsán vůbec či zapsané údaje nebudou odpovídat skutečnosti.

CERHA HEMPEL
Kališ & Partners

Kritéria skutečného majitele

Návrh zákona se zaměřil na rozpracování kritérií a mechanismů určení skutečného majitele, a to za účelem jejich zpřehlednění.[3] Postavení skutečného majitele nově dle Návrhu zákona **zakládají dvě kritéria**, přičemž dle prvního je za skutečného majitele považován tzv. **koncový příjemce**, dle druhého je skutečným majitelem osoba uplatňující tzv. **koncový vliv**. Za koncového příjemce se má dle Návrhu zákona považovat každá fyzická osoba, která má přímo nebo nepřímo právo na podíl na zisku větší než 25 %[4]. Osoba uplatňující koncový vliv pak bude dle Návrhu zákona definována jednak na základě vyvratitelné domněnky ovládnutí dle ustanovení § 74 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů, jednak na základě přímého či nepřímého podílu na hlasovacích právech nebo základním kapitálu, který bude větší než 25 %, pokud současně bude tento podíl významně převyšovat podíly na vlivu ostatních osob[5].

Při určování skutečného majitele bude **nezbytné postupovat podle obou výše uvedených mechanismů**, a tedy určit skutečné majitele jak podle kritéria koncového příjemce, tak podle kritéria koncového vlivu. Dle Návrhu zákona by tak nemělo být možné ukončit identifikaci skutečného majitele v případě, že bude určen skutečný majitel na základě vyplácení zisku většího než 25 %, nýbrž bude nutné zkoumat, zda ve vlastnické struktuře nelze nalézt jinou fyzickou osobu s významným vlivem na rozhodování této právnické osoby.

S ohledem na uvedené lze proto očekávat, že **okruh skutečných majitelů bude širší než za současné právní úpravy**[\[6\]](#), kdy se ve většině případů omezilo hledání skutečného majitele pouze na zjištění výše podílu na zisku, resp. naplnění kvantitativních kritérií definice dle současné právní úpravy. Nově bude nezbytné vzít v potaz veškeré vztahy a vazby ovládání, které lze ve vlastnické struktuře posuzované právnické osoby nalézt.

V případě, že **nebude možné na základě výše uvedených podmínek identifikovat** ve vlastnické struktuře osobu (popř. osoby) **skutečného majitele**, a to ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po právnické osobě rozumně požadovat, platí **nevyvratitelná domněnka, že skutečným majitelem je každá osoba ve vrcholném vedení**[\[7\]](#). Osobu ve vrcholném vedení definuje Návrh zákona jako každou fyzickou osobu, která zajišťuje každodenní nebo pravidelné řízení činnosti právnické osoby, a přitom je při výkonu této funkce členem statutárního orgánu **nebo je přímo podřízena statutárnímu orgánu nebo jeho členovi**. Návrh zákona tímto rozšiřuje okruh osob, které jsou považovány za skutečného majitele v případě nemožnosti jeho identifikace podle uvedených pravidel či pokud právnická osoba skutečného majitele nemá. Oproti stávající právní úpravě, kdy se v takové situaci za skutečného majitele považuje v zásadě člen (členové) statutárního orgánu právnické osoby, by se za takovou osobu mohl dle definice v Návrhu zákona považovat i jiný řídící zaměstnanec (či zaměstnanci) společnosti např. finanční ředitel.

Provedení veškerých možných kroků za účelem zjištění a identifikování osoby skutečného majitele má právnická osoba dle Návrhu zákona navíc povinnost **zaznamenávat**[\[8\]](#). Záznam o těchto činnostech bude důležitý nejen jako podklad pro použití výše uvedené nevyvratitelné domněnky skutečného majitele, ale též jako liberační důvod při ukládání pokut. V případě, že posuzovaná právnická osoba provedla veškeré úkony a šetření v míře, kterou lze po ní rozumně požadovat, a ani přesto nezjistila osobu skutečného majitele, nemůže být sankcionována za to, že zápis v evidenci neodpovídá faktickému stavu.[\[9\]](#) Naopak osobě (jak právnické, tak fyzické), která nebude spolupracovat při zjišťování skutečného majitele, může být dle Návrhu zákona udělena pokuta až do výše 500.000 Kč právě z důvodu odepření součinnosti.[\[10\]](#)

Zavedení sankcí v případě nesrovnalostí či nezapsání žádného skutečného majitele

Vedle veřejnoprávních sankcí v podobě pokut, které lze uložit v rámci přestupkového řízení až do výše 500.000 Kč, a to v případě nezapsání žádného skutečného majitele či v případě nesrovnalostí mezi evidovanými údaji a faktickým stavem, počítá Návrh zákona i se zavedením jiných opatření s poměrně **vážnými soukromoprávními důsledky**.

První opatření směřuje na dohody uzavírané s osobami, které stojí mimo vlastnickou strukturu právnické osoby, avšak prostřednictvím těchto dohod ji fakticky ovládají a tvoří její vůli. Může se například jednat o komisionářskou či příkazní smlouvu uzavřenou mezi jediným či většinovým společníkem nebo akcionářem a fyzickou osobou stojící mimo vlastnickou strukturu, která udílí pokyny a příkazy k výkonu hlasovacího práva tohoto společníka (akcionáře) na valné hromadě či k dispozici s tímto podílem. Dle Návrhu zákona v případě, že by tato fyzická osoba nebyla zapsána jako skutečný majitel, **práva a povinnosti vzniklé z takové smlouvy by byly nevymahatelné bez ohledu na to, jakým právem by se daná smlouva řídila**[\[11\]](#). Je ovšem nutné dodat, že tyto vztahy ovládání se povětšinou neřídí žádnou psanou smlouvou, nýbrž k nim dochází na zcela neformálním základě.

Dalším opatřením je zakotvení povinnosti obchodní korporace **nevyplatit podíl na zisku nebo jiných zdrojích společnosti osobě, která je skutečným majitelem, ale není zapsána v příslušné evidenci**[\[12\]](#). Tento zákaz platí i pro výplatu podílu na zisku právnické osobě, která nemá zapsaného žádného skutečného majitele. Pokud podíl na zisku nebude vyplacen do konce příslušného účetního období, toto právo zaniká a nevyplacený zisk musí být převeden na účet

nerozděleného zisku z minulých let.

Posledním následkem situace, kdy fyzická osoba není zapsána v evidenci jako skutečný majitel, ačkoli naplňuje jeho znaky, je, že tato fyzická osoba nesmí vykonávat svá hlasovací práva v obchodní korporaci. Současně nesmí dle Návrhu zákona vykonávat hlasovací práva ani ten, kdo jedná na účet právnické osoby, jež nemá evidovaného žádného skutečného majitele.

S ohledem na výše uvedená ustanovení a jejich následky lze očekávat zvýšenou aktivitu minoritních společníků a akcionářů nebo insolvenčních správců, kteří budou mít dle Návrhu zákona nové nástroje k navrácení již vyplacených prostředků zpět do společnosti či k zpochybňování platnosti usnesení valných hromad. Svědčit jim budou i poměrně dlouhé promlčecí lhůty. V případě usnesení valné hromady se lze neplatnosti dovolat do 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o daném usnesení, nejpozději však do 1 roku ode dne konání valné hromady.^[13] Při neoprávněném vyplacení podílu se použijí promlčecí lhůty pro bezdůvodné obohacení, které činí 10 let, popř. 15 let v případě úmyslného obohacení.^[14]

Návrh zákona prostřednictvím výše uvedených opatření klade **vysoké nároky na členy statutárního orgánu s ohledem na jejich povinnost jednat s péčí řádného hospodáře**, neboť odpovědnost za vyplacení podílu na zisku či za řádné svolání valné hromady nesou jednatelé, resp. členové představenstva. V případě, že nebudou dodržena výše uvedená ustanovení Návrhu zákona a dojde k neoprávněnému vyplacení podílu na zisku či neoprávněnému výkonu hlasovacího práva, může být po členech statutárního orgánu požadována náhrada škody, přičemž bude poté na nich, aby prokázali, že z jejich strany byly dodrženy veškeré požadavky s ohledem na výkon jejich funkce.

Automatický průpis zapsaných údajů

Zjednodušení aktualizace údajů zapisovaných do evidence skutečných majitelů má přinést dle Návrhu zákona tzv. automatický průpis údajů obsažených v jiných rejstřících a evidencích. O tento automatický průpis lze požádat notáře nebo rejstříkový soud, popř. je možné ho posléze zrušit či znovu obnovit, a to dle potřeb evidující právnické osoby. Výhodou je nejen zajištění zcela aktuálních informací, ale i šetření peněžních prostředků právnických osob, které tak nemusí podávat a platit soudní poplatek za návrh na zápis změny údajů v evidenci skutečných majitelů při každé změně ve vlastnické struktuře.

V současné době se dle Návrhu zákona počítá s automatickým průpisem všech společníků společností s ručením omezeným, kteří disponují s podílem větším než 25 %, jediných akcionářů akciových společností a v případě spolků pak členů jejich statutárních orgánů.

Závěr

Návrh zákona o evidenci skutečných majitelů předpokládá i jiné změny, jako například oprávnění notářů provádět zápis skutečných majitelů namísto rejstříkových soudů, zvýšení soudního poplatku za prvozápis, změnu či výmaz na 4.000 Kč^[15] nebo zpřístupnění evidence skutečných majitelů široké veřejnosti.

Jeho cílem je nejen jednotně a jasně upravit proces identifikace a zápisu skutečných majitelů, ale i zakotvit odpovídající a účinné postihy tak, aby co nejvíce motivoval právnické osoby i samotné skutečné majitele k jejich zápisu do evidence, a tím zajistil co největší transparentnost vlastnických struktur obchodních korporací a jiných právních uspořádání.

S ohledem na skutečnost, že Návrh zákona čeká ještě projednání Vládou ČR a oběma komorami Parlamentu ČR, lze očekávat, že v rámci legislativního procesu dojde ke změnám jeho jednotlivých

ustanovení. Zajímavé bude sledovat zejména možné úpravy ustanovení zavádějící sankce a jiná opatření v souvislosti s evidencí skutečných majitelů, neboť oproti dosavadní úpravě, která neobsahovala žádné přímé postihy, přináší současný Návrh zákona razantní změnu.

Mgr. Hana Maláčová,
advokátka

Mgr. Aneta Průšová,
advokátní koncipientka

[CERHA HEMPEL Kališ & Partners](#)

Týn 639/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 111 711
e-mail: office@cerhahempel.cz

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU

[2] Návrh zákona o evidenci skutečných majitelů ve stavu k 1. 11. 2019 (verze rozeslaná do meziresortního připomínkového řízení a po vypořádání většiny připomínek)

[3] Ilustrativní výpočty prováděné za účelem určení a identifikace skutečného majitele obsahuje důvodová zpráva k předkládanému Návrhu zákona.

[4] viz § 3 Návrhu zákona

[5] viz § 4 Návrhu zákona

[6] Zákon č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

[7] viz 5 Návrhu zákona

[8] viz 8 a násl. Návrhu zákona

[9] Tato evidující právnická osoba je však povinna zapsat jako skutečné majitele „alespoň“ osoby se svým vrcholném vedení.

[10] viz § 55 odst. 2 a 3 Návrhu zákona

[11] viz § 52 Návrhu zákona

[12] viz § 53 Návrhu zákona

[13] Ustanovení § 191 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 259 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[14] Ustanovení § 638 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[15] Soudní poplatek ve výši 4.000 Kč se předpokládá dle Návrhu zákona pouze v případě zápisu údajů provedeného rejstříkovým soudem. Pokud bude zápis, změna či výmaz údajů o skutečném majiteli proveden notářem, bude tato odměna určena s ohledem na složitost vlastnické struktury evidující právnické osoby, přičemž by se finální výše odměny měla pohybovat mezi 500 Kč až 2.000 Kč.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kdy kupní smlouva na nemovitost neobstojí před katastrem: pozor nejen na kupní cenu](#)
- [Elektronické hlasování v SVJ: Brzdí zákonodárce digitalizaci záměrně?](#)
- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)

- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nariadení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)